धर्मदेवी नगरपालिका
कृषि तथा पशुपालन ऐन २०७६

प्रस्तावना :

नेपाल कृषि प्रधान मुलुक भएकाले जनसंख्याको ठुलो हिसा कृषिमा निर्भर रहेको यथार्थलाई दृष्टिगत गरी कृषि उत्पादन र पशुपंछी पालन व्यवसायलाई व्यवसायिकरणगर्दै कृषि उत्पादनमा प्रयोग गरिने रसायनिक मल र किटनासक औषधिको प्रयोगले माटोको उर्वरा शक्तिमा आएको ह्रास एवं मानव स्वास्थ्यमा पुगेको गम्भिर असर लाई हृदयंगम गरी त्यस्ता कुरालाई निरूत्साहित गर्दै जैविक मल र विषादिलाई प्रोत्साहित गरी स्थानीय प्रजातिका वीउवीजन र पशुपंछीलाई संरक्षणसम्बर्द्धन गर्ने लक्ष्यका साथ कृषि उत्पादन र पशुपंछी पालन व्यवसायलाई थप व्यवस्थीत गर्दै आय मुलक, मर्यादित र सम्मानित व्यवसायको रूपमा विकास गरी राष्ट्रिय उत्पादनमा योगदान पुर्याउने उद्धेश्यका साथनेपालको संविधानको धारा २२१ तथा स्थानिय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ (१) बमोजिम धर्मदेवी नगरपालिकाले यो ऐनबनाएको छ ।

परिच्छेद –१
प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः** यो ऐनको नाम"**कृषि तथा पशुपालन व्यवस्थापन ऐन,२०७६**"रहेको छ ।

२. यो ऐन धर्मदेवी नगर सभाबाट पारित भई स्थानीय राजपत्रमा प्रकासन भएको मितिवाट लागू हुनेछ ।

३. **परिभाषाः** विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमाः

क) "कृषि उत्पादन"भन्नाले अन्न, फलफूल,तरकारी, मशला जन्य, जडिबुटी जन्य, दुध तथा दुग्ध जन्य,माछामासु जन्य, उत्पादन साथै अण्डा,चल्ला आदि उत्पादनलाई जनाउनेछ ।

ख) "व्यवसायिक"भन्नाले नाफाको उधेश्यवाट उत्पादन गरिने कृषि जन्य व्यवसायलाई बुझाउनेछ ।

ग) "स्थानिय प्रजाति"भन्नालेपरम्परादेखि खास जातिवा समुदाय विशेषले संरक्षण गर्दै आएका,आफ्नै वंशाणुगत गुण भएका तथा वर्ण शंकर प्रजातिसँग संक्रमण नगरिएका अन्न, तरकारी तथा फलफूल, बाली एवं पशु पन्छी जस्ता वस्तुहरूलाई जनाउनेछ ।

घ) "संस्था" भन्नाले समुह, सहकारी, फारम, उद्योग समेतलाई जनाउने छ ।

परिच्छेद –२
कृषि उत्पादनको बर्गीकरण र व्यवसायिकरण

४. **कृषि उत्पादनको बर्गीकरणः**

(१) सामान्यतया कृषि उत्पादनलाई देहाय बमोजिम बर्गीकरण गरिनेछ :–

(क) अन्न उत्पादन : सवै प्रकारका अन्नबालीहरू,
(ख) तरकारी उत्पादन : सवै प्रकारका तरकारीबालीहरू,
(ग) फलफूल उत्पादन :सवै प्रकारका फलफूलबालीहरू,
(घ) माछा उत्पादन : सवै जातका माछाहरू,
(ङ) अण्डा तथा कुखुराको मासु उत्पादन : सवै जातका कुखुरा एवं अण्डा आदि,
(च) पन्छी जन्य उत्पादन : हाँस, वट्टाई, च्याखूर,कुखुरा,चल्ला, टर्की,अस्ट्रीज,तिगा, आदि,
(छ) पशु जन्य उत्पादनः गाई,भैसी, खसी,बाखा, च्यांग्रा,वंगुर, आदि,
(ज) दुग्ध जन्य उत्पादन : दुध तथा दुधका परिकारहरू,
(झ) मासु जन्य उत्पादन : मासु जन्य परिकारहरू,
(ञ) जडिबुटि उत्पादन : सवै प्रकारका जडिबुटिहरू,

धर्मदेवी नगरपालिका
धर्मदेवी नगरपालिका

(ट) मसलादार बस्तु उत्पादन : सबै प्रकारका मशलादार बस्तुहरू ।

(२) माथि दफा (१) बाहेक नगरकार्यपालिकाले समय समयमा निर्णय गरी थप वर्गिकरण गर्न सक्नेछ ।

५. कृषिको व्यबसायिकरण :

(१) मुनाफा लिने गरी व्यवस्थित रूपमा उत्पादन गरिने कृषि व्यबसायलाई व्यवसायिक कृषि भनिनेछ

(२) व्यबसायिक कृषिलाई प्रोत्साहन गर्न निम्न बमोजिमका कार्यहरू गरीनेछः

(क) निःशुल्क तालिम,

(ख) निःशुल्क कृषि अध्ययन अवलोकन भ्रमण,

(ग) जमिनको गुणस्तर सूधारमा सहयोग,

(घ) सिँचाईको व्यवस्थापन,

(ङ) आधुनिक कृषि औजार उपकरणमा सहयोग र उपलब्धता,

(च) वजारीकरणको सहायतार व्यवस्थापन,

६. पशुपन्छिजन्य तथा माछा मासु उत्पादन सम्बन्धी व्यवस्थाः

(१) दुध,मासु र अन्य प्रयोजनका लागी उत्पादन गरिने पशुहरूका लागि देहाय बमोजिम व्यवस्था गरिने छः

(क) पशुपालक कृषकहरूले गोठ र घाँसको लागि पर्याप्त जमिनको व्यवस्था गनुपर्नेछ ।

(ख) माछा पालक कृषकहरूले समुचित मात्रामा पोखरीको व्यवस्थापन गर्नुपर्नेछ।

(ग) पशु पंन्छी तथा माछाको संख्या र परिमाण वृद्धि हुदै गएमा गोठ, घाँस र पोखरीको लागी थप जमिनको व्यवस्थापन गर्दै जानुपर्नेछ ।

(२) समय समयमा नगर कार्यपालिकाले तोकेका अन्य व्यवस्थाहरू-लाई समेत पालना गर्नुपर्नेछ ।

७. फलफूल तथा अन्नबाली सम्बन्धी व्यवस्थाःव्यवसायिक रूपमा फलफूल तथा अन्नबालि उत्पादन गर्न चाहने किसानहरूले माटो सुहाउदो पर्याप्त जमिनको व्यवस्था गनुपर्नेछ ।

८. जडिबुटी उत्पादन तथा प्रशोधन सम्बन्धि व्यवस्था :

(१) जडिबुटि उत्पादन तथा प्रशोधन गर्न चाहने किसानहरूले देहाय बमोजिमको व्यवस्था गनुपर्नेछ ।

(क) माटो सुहाउदो पर्याप्त जमिनको व्यवस्थापन गर्नु पर्नेछ ।

(ख) नगर क्षेत्र भित्रको सार्वजनिक वा बनको जमिनमा जडिवुटी उत्पादन गर्न पाउने गरी अनुमति पाएमा नगरपालिकाले आवश्यक सहयोग गर्नेछ ।

(ग) जडिबुटी संकलन र प्रशोधन गर्न चाहने किसानहरूको लागि आवश्यक सहयोग गर्नेछ ।

(२) समयसमयमा नगरकार्यपालिकाले तोकेका अन्य व्यवस्थाहरू-लाई समेत पालना गर्नुपर्नेछ ।

९. पशुपंछी पालनबाटअरूलाई असर गर्न नहुनेः

(१) पशु पंछीपालनबाट अरूलाई असर नहुने गरी देहायका व्यवस्थाहरू गर्नुपर्नेछ :

(क) पशुपन्छी पालनबाट निस्कने गोबर वा फोहर पदार्थको समुचीत व्यवस्थापन गर्नुपर्नेछ,

(ख) पशुन्छीबाट निश्कासीत हुने मलमुत्रले दुर्गन्ध हुने भएमा सो व्यवसाय गाउँ नजिक सो व्यवसाय संचालन गर्न पाईने छैन,

(ग) पशुपन्छीलाई छाडा छाड्न पाईने छैन,

(घ) पशुपन्छीहरूबाट आउने आवाजले अरूलाई असर पार्न पाइने छैन,

(ङ) स्वच्छ र सफा बातावरणको निर्माण गरी, अरू कसैलाई असर नपुग्ने गरी पशु पंछीको पालन र व्यवस्थापन गनुपर्दछ ।

धर्मदेवी नगरपालिका

(च) आफू र अरूलाई असर पार्ने गरी अरूको जमिनमा पशु बधशाला र पशु चिहान बनाउन पाईने छैन ।

(२) समय समयमा नगर कार्यपालिकाले तोकेका अन्य व्यवस्थाहरूलाई समेत पालना गर्नुपर्नेछ ।

परिच्छेद –३
स्थानीय प्रजातिको संरक्षण र क्षेत्र निर्धारण

१०. स्थानीय प्रजातिको संरक्षणः

(१) स्थानिय प्रजातिको संरक्षणको सम्बन्धमा देहाय बमोजिमको व्यवस्था गरीनेछ :

(क) स्थानीय प्रजातिका अन्नवालि, तरकारीबाली, बिऊ विजन, फलफुल तथा कन्दमूल एवं पशु पन्छीहरूको उत्पादन, संरक्षण र सर्म्वधनका लागि प्रोत्साहन गरिने छ ।

(ख) स्थानिय प्रजातिहरूको अध्ययन अनूसन्धानलाई प्रोत्साहीत गरीनेछ ।

(ग) स्थानिय प्रजातिहरूको अध्ययन गरिएको भए तिनको संरक्षण गरिनेछ ।

(घ) स्थानिय प्रजातिहरूको सूचीकृत गरी अभिलेखिकरणगरिनेछ ।

(ङ) सूचिकृत गरिएका विषयलाई वौद्धिक सम्पत्तिको रूपमा संरक्षण गरिनेछ ।

(२) समय समयमा नगर कार्यपालिकाले सो बाहेक अन्य व्यवस्था समेत गर्न सक्नेछ ।

११. क्षेत्र निर्धारण र मापदण्ड :

(१) कृषी उत्पादनको क्षेत्र निर्धारण र मापदण्ड देहाय बमोजीमको हुनेछ :

(क) कृषि उत्पादनको व्यबसायिकरणका लागि क्षेत्र निर्धारण गरिनेछ ।

(ख) क्षेत्र निर्धारणनिम्न बमोजिम हुनेछ :

१. अन्न उत्पादन क्षेत्र :

(क) अन्न उत्पादन क्षेत्र (सुपर जोन)

(ख) अन्न उत्पादन विशेष क्षेत्र (जोन)

(ग) अन्न उत्पादन (पकेट क्षेत्र)

२. फलफूल उत्पादन क्षेत्र :

(क) सुपर जोन

(ख) जोन

(ग) पकेट क्षेत्र

(२) सुपरजोन, जोन तथा पकेट क्षेत्र निर्धारण सम्भाव्यता अध्ययन प्रतिवेदनका आधारमा मात्र गरिनेछ र सो को क्षेत्रफल संघीय कानुन बमोजिम नगर कार्यपालिकाले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

१२) निर्धारित क्षेत्रको लागि सहायता र सहयोग :

(१) नगरपालिकाले निर्धारित क्षेत्रको लागि देहाय बमोजिमको सहायता र सहयोग गर्न सक्नेछः

(क) वाटो निर्माण,

(ख) विधुत सुविधा,

(ग) सिँचाई प्रवन्ध,

(घ) भण्डारण सूविधा

(ङ) तालिम तथा औजार,उपकरण सहायता र उपलव्धता,

(च) ज्ञान, सीप, प्रविधिको पहुँच तथा विकास

(छ) अध्ययन अवलोकन भ्रमण

(ज) प्राविधिक तथा विशेषज्ञ सेवा

(झ) माटोको परिक्षण सम्वन्धी सुविधा

(२) समय समयमा नगर कार्यपालिकाले सो बाहेक अन्य सहायता र सहयोगगर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद –४

कम्पनी वा फर्मको दर्ता खारेजी

१३) दर्ता सम्बन्धी व्यवस्था :

(१) व्यवसायिक वा सामान्य रूपमाव्यवसाय गर्न चाहने कृषकहरूले नगरपालिकामा प्रचलित कानून र यो कार्यविधिको अधिनमा रहीअनुसुची १ को ढाँचामा फर्म, कम्पनी वा उद्योग दर्ता गर्न आवेदन दिनुपर्नेछ ।

(२) दर्ता गर्न आउने फर्म, कम्पनी, उद्योगलाई अधिकार प्राप्त अधिकारीले ७ भित्र आवश्यक जाँचबुझ गरी तोकिएको अनुसुची २ को ढाँचामा दर्ता प्रमाणपत्र दिईनेछ ।

(३) दर्ता गर्न नमिल्ने देखिएमा सम्वन्धित व्यक्ति, फर्म, कम्पनीलाई जानकारी गराई नगरप्रमुखलाई वोधार्थ दिनुपर्ने छ ।

(४) पहिला दर्ता भई संचालन भएका फर्म, कम्पनी वा उद्योगले सूचीकृत हुनअनुसुची ३ को ढाँचामा आवेदन गर्नुपर्नेछ ।

(५) सूचीकृत हुन आउने फर्म, कम्पनी वा उद्योगको आवश्यक जाँचबुझ गरी अनुसुची ४ को ढाँचा बमोजिम सुचिकृत भएको प्रमाणपत्र दिईनेछ ।

१४. दर्ता खारेजीः

(१) देहायको अवस्थामा दर्ता वा सुचिकृतभएको फर्म, उद्योग, वा कम्पनी को दर्ता खारेजी हुनेछ :

(क) वार्षिक नविकरण गर्नु पर्नेमा ३ वर्ष सम्म नविकरण नगरेमा,

(ख) आम्दानी तथा खर्चको लेखा परिक्षण नगराएमा,

(ग) अनुमति लिएको ठाँउवा मापदण्ड बाहिर गई व्यवसाय संचालन गरेमा,

१५. यस ऐनको व्यवस्था विपरीत कसैले पशु पन्छी उत्पादन तथा व्यवस्थापनको कार्य गरेको भनी कसैको उजुर परेमा वा नगरपालिकालाई जानकारी हुन आएमा ३५ दिन भित्र अनुमति

धर्मदेवी नगरपालिका

लिएको ठाँउमा वा मापदण्ड भित्र रहि व्यवसाय संचालन गर्नुभनी लिखित रूपमा आवश्यक निर्देशन दिनु पर्नेछ । सो निर्देशन अटेर गरेमा दर्ता खारेज गर्न सक्नेछ तर दर्ता खारेज गर्नु अघि कारबाहीका क्रममा सफाईको मौका प्रदान गर्नुपर्नेछ ।

१६) पुनरावेदनः दर्ता खारेजी तथा अन्य कारवाहि उपरचित्त नबुझ्ने पक्षले धर्मदेवी नगर सभाबाट गठित ३ सदस्यीय पूनरावेदन समिति समक्ष ३५ दिन भित्र पूनरावेदन गर्न सक्नेछ । पूनरावेदन समितिले गरेको निर्णय अन्तिम हुनेछ ।

परिच्छेद– ५

कर तथा विघठीत फर्म वा कम्पनीको सम्पत्ती

१७) कर नीति :

(१) व्यवसायिक कृषि उत्पादनका लागी देहाय बमोजिम कर नीति अबलम्बन गरिने छ :–

(क) आयतमा कर छुट ,

(ख) विक्रीकर र नाफामा ७५ प्रतिशत कर छुट,

(ग) बिमाको प्रिमियममा ७५ प्रतिशत अनुदान,

(घ) निःशुल्क पार्किङ्ग सुविधा

(ङ) सिफारीस दस्तुरमा ५० प्रतिशत छुट

(२) धर्मदेवी नगरसभा वा धर्मदेवी नगरकार्यपालिकाले समय समयमा कर नीतिलाई परिवर्तन गर्न सक्नेछ ।

१९) घाटा नाफा बहन गर्नुपर्नेः सहकारी संस्था बाहेक अन्य व्यवसायिक फर्म, उद्योग, वा कम्पनीहरू विगठन हुदा नाफा घाटा सेयर सदस्यले व्यहोर गर्नुपर्नेछ । अन्य व्यवस्था प्रचलित कानुन बमोजिम हुनेछ ।

२०) खारेजी र बचतःयस पुर्व कृषि तथा पशुपंछि उत्पादन तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी निर्णय र नियमहरू स्वत खारेज हुनेछ । सो बमोजिम भएका काम कारवाहीहरू यसै नियमावली बमोजिम भए गरेको मानिनेछ ।

धर्मदेवी नगरपालिका

अनुसुचि १

दफा १३ को उपदफा १ संग सम्बन्धित

श्री नगर प्रमुख ज्यू,
धर्मदेवी नगरपालिका,
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय ,धर्मदेवी संखुवासभा

विषय :..

हामीले /मैले तपशिल विवरणमा उल्लेख भएको ....खोल्ने मनसाय गरी यो आवेदन पेश गरेको छु । हामीलाई /मलाई ....खोल्न अनुमति/सिफारीसगरिदिनु हुनअनुरोध गर्दछु ।

आवस्यक काजजातहरू

१ जमिनको अवस्था(लिजमा भए सम्फौता,निजि भए धनिपुर्जा)को फोटो कपी
२ संचालन नियम विधानको प्रतिलिपि
३ नमुना प्याड
४ नमुना लोगो / छाप विवरण
५ सामूहिक निर्णय प्रतिलिपि
६ सवै सदस्यहरूको नागरीकताको प्रतिलिपि
७ वातावरणीय हिसाबले असर नपर्ने सर्जिमीन मूचुल्का

निवेदन
नामः
ठेगाना :
किसिम (फर्ाम ,उद्योग, कम्पनी, ट्रष्ट) :.................................
चल पूजी रू ....
अचल पूजी रू..................

अनुसुचि २

परिच्छेद४ को दफा १३ को२ संग सम्बन्धित

प्रमाणपत्र

यस धर्मदेवी नगरपालिकामा विधिवत दर्ताहुन आएका यस संस्थालाई संस्था संचालकको अनुमतिका लागि यो प्रमाण पत्र प्रदान गरिएको छ ।

नामः
ठेगानाः
विवरणः
किसिमः
चल अचल पुजीः
मितिः

दस्तखत
नामः
पदः

धर्मदेवी नगरपालिका

अनुसुचि ३

दफा १३ को उपदफा ४ संग सम्बन्धित

श्री नगर प्रमुख ज्यू,
धर्मदेवी नगरपालिका,
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय,धर्मदेवी संखुवासभा

विषय : सुचिकृतसम्बन्धमा,

हामीले /मैले..नामको फार्म, उद्योग, ट्रष्ट मिति ....बाट ....सम्म विधिवत दर्ता भई संचालन गर्दै आएका छौ /छु मेरो / हाम्रो ....लाई यस नपामा सूचिकृत गरिदिनु हुन अनुरोध गदर्छौं /छु ।

मेरो / हाम्रो..........................को विवरण निम्न अनुसार उल्लेख छ ।

<u>आवस्यक काजजातहरू</u>

१ फार्म, उद्योग, ट्रष्ट को नाम :
२ दर्ता भएको मिति :
३ संचालन भएको स्थान र ठेगाना :
४ नविकरण मिति :
५ लागत पूजि .रू.......... चल पूजि रू....... अचल पूजी रू ....
६ अघिल्लो वर्षको लेखापरिक्षण प्रतिवेदन

<u>निवेदक</u>
नाम :
ठेगानाः
फोन नं. :
ईमेल :
पद :

अनुसुचि ४

परिच्छेद४ को दफा १३ को५ संग सम्बन्धित

प्रमाण–पत्र

यस धर्मदेवी नगरपालिकामा विधिवत दर्ताहुन आएका कृषिसँग सम्बन्धित समूह, फम, उद्योगको सूचिकृत गरिएको प्रमाण उपलब्ध गराइएको छ ।

नामः
ठेगानाः
किसिम विवरणः
दर्ता भएको मितिः
दर्ता भएको स्थानः
दर्ता भएको कार्यालयः

दस्तखत
नामः
पदः

–०००–

धर्मदेवी नगरपालिका
धर्मदेवी नगरपालिका